

Eerbetoon aan eeuwenoude kastanje

De eeuwenoude paardenkastanje in het voormalige 'Kleveringbosje' in Joure is ziek. Eigenaars Rolf en Corneel van Hulten wilden hem laten voortleven in de kunst. Dat leidde tot de expositie *Opgedoekt*.

GITTE BRUGMAN

Rolf en Corneel van Hulten bij hun kastanje. FOTO NIELS DE VRIES

Het is nog niet zover, maar de titel *Opgedoekt* is omineus. De reusachtige paardenkastanje in de Jouster Midstraat – de hoogste van Friesland – is ziek en heeft waarschijnlijk niet lang meer te leven. De boom staat in wat vroeger het Kleveringbosje werd genoemd. Dit bosje grenst aan het huis van de familie Van Hulten, die hier in de jaren zestig kwam wonen. Toen de familie Klevering de oude tuin van de hand wilde doen „waren mijn ouders er als de kippen bij om de aan ons perceel grenzende wildernis te kopen“, zo vertelt oud-apotheker en kunstverzamelaar Rolf van Hulten.

Zijn relaas staat in de catalogus bij de expositie *Opgedoekt* in melklokaal in Heerenveen. De ouders van Van Hulten „wilden de 'bejaarde' bomen een goede oude dag bezorgen en ze konden er vanuit ons bovenhuis heerlijk van genieten“. Rolf werd geboren aan de achterkant van het huis, met uitzicht op de tuin. „Ik woon er nu niet meer, maar kan om die reden ook nog geen afstand doen van het huis“, zegt hij.

Naast de kastanje stond er in de tuin ook een grote iep en staat er nog een zeldzame varenbeuk. „De iep is aan de iepziekte gestorven, en nu is de kastanje ziek“, vertelt Van Hulten. De afgelopen jaren ging het bergafwaarts met de groene gigant. Maar dit jaar barstte hij in een keer weer van de kaarsjes. „Waarschijnlijk vanwege de regen, aldus de bomen dokter.“ Of heeft de boom een

laatste opleving om voor zoveel mogelijk nakomelingen te zorgen?

Van Hulten heeft altijd „enorm genoten“ van de boom. „Die is een soort familielid. Mensen vragen ook naar zijn gezondheid.“ Hij heeft al diverse kleine nakomelingen aan geïnteresseerden meegegeven en kan dat deze herfst weer doen, door kastanjes uit te delen. Maar dan valt het doek.

Bijna twee jaar geleden vroeg hij daarom aan Anne Feddema om wat 'kuiertes' aan de boom te wijden. Tekeningen waarop een wandelende man met hond figureert. In juni 2020 kwam de kunstenaar naar Joure. „Ik loop met v.H. door krakend, geurend daslook, de buitenwereld is lichtjaren verwijderd, zo lijkt het“, zo beschrijft hij het bezoek. „Donker en licht strijden, met wisselend succes, in dit koele paradijs om voorrang.“ En: „Van openlijke religie moet ik niet al te veel hebben. Maar deze boom ga ik aanbidden in het werk dat ik zal maken.“

Zes tekeningen maakte hij. Van bloeiende kaarsjes tot de dikke stammen vol groene bladeren tegen een deels rode achtergrond. Toen Van Hulten deze in de nazomer ophaalde, kwam hij toevallig in gesprek met Christiaan Ruitwaard.

„Die wilde ook wel iets doen met de kastanje!“ En Albert Oost wilde de resultaten graag laten zien in melklokaal.

Kuitwaard fotografeerde de boom vanuit allerlei standpunten. De beelden smeedde hij aaneen tot een collage, die de ruimtelijkheid van de tuin weergeeft. De collage vormde vervolgens de basis voor een inkttekening. „Het beeldvullend stippenpatroon over deze tekening suggereert dat je vanuit een andere ruimte, dus van een afstand, de tuin bekijkt“, zo legt hij uit in de catalogus.

Na Kuitwaard meldden zich nog meer kunstenaars die de kastanje wilden vereeuwigen, tot het totaal veertien telde. Van Hulten: „Door de manier waarop ik dit heb gedaan, spontaan, krijg je echt reacties vanuit het hart. Mensen reageerden enthousiast.“

Piet Moerman 'borstelde' drie schilderijen, waarin de dikte van de olieverf de grillige schors weergeeft. Jurgen Jasper vatte de stam die zich in tweeën splitst in een abstracte voorstelling. Jan Radersma zag in het sterven van de boom een vorm van ontworteling, een gevoel dat vaak zijn weerslag vindt in zijn werk. „Zoals mijn roots, die in Indonesië liggen, een belangrijk deel van mijn

leven en werk bepalen, zo zijn de wortels van een boom essentieel voor zijn voortbestaan.“ Zijn paneel is getiteld *Broze stammen*.

Marije Bouman ziet in de kastanje de spil „waar ruimte, tijd, leven en dood samenvallen tot een eenheid“. *Herfsttafel* van Fons Hoiting lijkt een sprookje met een spookje, maar zijn zwart-witfoto is daarentegen glinsterend zilverachtig. Freark van der Wal noemt twee bloeiende kaarsjes de 'longen van Joure'.

Machteld van Buren en Peter van Lier maakten van takken een installatie die – met een gedicht op witte linten – veel weg heeft van een opgebaarde. Ramon van de Werken leverde met dochter Pico en zoon Raven drie werken, steeds van 'de gedroomde nachtelijke verschijning van de boom', waarbij een van hen de overhand heeft.

Waarom, vragen ze zich af, moet deze geweldenaar zonodig weg? „Is wel nagedacht over de sociale consequenties van dit besluit? Waar moeten de talloze huidige bewoners van deze beschermheer nu weer naartoe? Generaties vogels hebben hier hun families uitgebreid en verzorgd. Duizenden insecten (...) worden steeds zonder pardon op straat gezet.“

Marije Bouman – zonder titel (detail)

Raven, Pico en Ramon van de Werken – Hub!

En zij zijn niet de enige die hun onderkomen verliezen. Toen Rolf van Hulten met de titel *Opgedoekt* kwam, vroeg Albert Oost zich af: 'Hoe weet hij dat?'. Melklokaal moet namelijk aan het eind van dit jaar de deuren sluiten. De eigenaar heeft het pand verkocht aan de buurman, en die wil het niet verder verhuren. Het podium voor hedendaagse kunst houdt op te bestaan, als Oost en partner Monique Vogelsang niet een soortgelijke omgeving vinden om hun activiteiten voort te zetten. „Er doen zich nu wel nieuwe mogelijkheden voor, maar ik heb nog nergens een beslissing over genomen“, zegt hij.

Na *Opgedoekt* volgt nog één tentoonstelling. Hij neemt zelf ook deel aan de huidige, met *In Trees*. Op de wand heeft hij een houten schutting getimmerd rond een grote geschetste boom. Daarin een boomhut uitlaten, en aan een tak een bescheiden abstract schilderij. „Ik wilde niet dat het zozeer over deze boom ging, maar over bomen in het algemeen“, zegt hij. Het lijkt ook een voorspelling. De hut is al leeg, zijn doekje kan net zo goed aan een wilg hangen...
Heerenveen – melklokaal: Heremaweg 20-1, vr en zo 13-17 u, t/m 17 okt, www.melklokaal.nl